

نقش و وظایف دولتمردان، مدیران و کارشناسان در جهش تولید

سمیرا حیدریان^۱، میترا یاری^۲

چکیده:

موضوع پژوهش حاضر به نقش و وظایف دولتمردان، مدیران و کارشناسان در راستای تحقق جهش تولید می‌پردازد. در واقع جهش تولید به حداکثر شدن تولید همراه با نوآوری و وسعت دادن به دامنه تولیدات به گونه‌ای که این نوآوری بتواند اوضاع اقتصادی بهتری برای مردم به دنبال داشته باشد، اشاره دارد.

معرفی سال 1399 توسط رهبر معظم انقلاب به نام جهش تولید روشی مهم در تغییر مسیر حرکت اقتصادی است که می‌تواند مانند سدهای محکم در برابر مشکلات اقتصادی کارآمد باشد اما آن چه برای تحقق اقتصاد بهتر و موفقیت در تولیدات کشور واجب به نظر می‌رسد، تحقق پیش‌شرط‌هایی است که موجب جهش تولید می‌شود که یکی از آن پیش‌شرط‌ها همت مسئولین، مدیران و کارشناسان جامعه است. بنابراین هدف از این پژوهش که با روش توصیفی-تحلیلی نگاشته شده، بیان نقش بسیار کلیدی و پررنگ مسئولین جامعه در راستای بالا بردن توان اقتصادی جامعه از راه افزایش تولیدات داخلی است، چرا که در هر جایی مسئولین برای تولیدات داخلی ارزش گذاری نموده و حمایت کرده اند، شاهد رشد و بالندگی چرخ اقتصاد در آنجا بوده‌ایم و اگر این موضوع برای همه دولتمردان و مدیران جامعه در انجام وظایف خود، یک اصل باشد هرگز شاهد مشکلات اقتصادی و فشارهای اقتصادی بر زندگی مردم نخواهیم بود.

واژگان کلیدی: تولید، جهش تولید، دولتمردان، مدیران، کارشناسان

^۱. دانش آموخته سطح 3 حوزه علمیه خواهران قم..

^۲. دانش آموخته سطح 3 حوزه علمیه خواهران قم..

مقدمه:

یکی از مسائل مهم و مورد دغدغه در تمام جوامع و کشورها، اوضاع اقتصادی و معیشت مردم آن جامعه است. در عرصه حکمرانی و مدیریت کشور رهبر معظم انقلاب همواره این موضوع را با عنایت ویژه پیگیری کرده و در سال‌های اخیر عناوین اقتصادی را برای نام‌گذاری سال‌ها استفاده نموده‌اند. ایشان در ابتدای هر سال متناسب با شرایط کلی که بر کشور حاکم است، سال جدید را به نام خاصی معرفی کرده تا این نام بتواند به عنوان یک سرلوحه در برنامه‌ریزی‌های مسئولین قرار بگیرد. اهمیت تولید و ضرورت جهش تولید در جامعه را می‌توان از بیانات رهبر انقلاب به مناسبت هفته‌ی کارگر برداشت کرد. مقام معظم رهبری تولید را به سیستم دفاعی و امنیت بخش اقتصاد تشبیه کرده و فرمودند: «همان‌طور که بدن به سیستم دفاعی نیاز دارد، اقتصاد هم برای موفق شدن و خنثی نمودن مهاجمین به تولید موفق نیاز دارد؛ چراکه نتیجه تولید خوب و مناسب اقتصاد رو به رشد در کشور است»^۱.

رهبر معظم انقلاب در حالی سال هزار و سیصد و نود و نه را به سال جهش تولید نام‌گذاری کردند که تاثیر منفی تحریم‌ها را در رونق تولید نشر نکرده اما معتقدند که این تحریم‌ها با برنامه‌ریزی صحیح و کار جهادی مسئولان، دشمنان را دور زده و مشکلات اقتصادی توسط مسئولین حل خواهد شد.^۲ ایشان معتقدند کلید حل مشکلات اقتصادی در داخل کشور بوده و مدیران می‌توانند مشکلات را حل کنند. بنابراین در این پژوهش به شیوه‌ی توصیفی تحلیلی به بررسی نقش مدیران و مسئولان در راستای تحقق جهش تولید در کشور می‌پردازیم.

در رابطه با پیشینه موضوع می‌توان گفت: هر ساله با نزدیک شدن به لحظه تحویل سال، همگان منتظرند ضمن استماع فرمایشات مقام معظم رهبری، نسبت به نام‌گذاری سال جدید توسط معظم‌له آگاهی یابند؛ نام‌گذاری‌هایی که به طور رسمی از سال ۱۳۷۸ به فراخور شرایط زمانی و با توجه به اقتضائات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی انجام می‌گیرد. برخی فلسفه این نام‌گذاری‌ها را جلب توجه مردم و مسئولان به یک ارزش و یا نقیصه و مشکل می‌دانند که مقام معظم رهبری با توجه به اشراف نسبت به مسائل کلان کشور و همچنین دوراندیشی منحصر به فرد، بر روی آن تاکید می‌ورزند و آحاد مردم و مسئولان را دعوت به اهتمام و تمرکز بر روی آن امور می‌کنند. مقام معظم رهبری نیز ضمن اشاره به این موضوع، در تاریخ اول فروردین ۱۳۹۷ در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، درباره اهداف طرح شعار سال، فرمودند: «بعضی‌ها می‌گویند «شما شعار سال معین می‌کنید، فایده‌ای ندارد؛ عمل که نمی‌کنند، چرا بی‌خودی شعار سال معین می‌کنید؟»؛ بنده قبول ندارم این حرف را. شعار سال با دو منظور مطرح می‌شود: یکی جهت دادن به سیاست‌های اجرائی و عملکرد مسئولین دولتی و مسئولین حکومتی است. یکی توجه افکار عمومی است؛ یعنی افکار عمومی توجه پیدا کنند به اینکه چه مسئله‌ای امروز برای کشور مهم است».

بنابراین همانطور که اشاره شد، پیشینه نام‌گذاری هر سال با عناوین مشخص جهت هدف عملیاتی و اجرایی سال توسط مدیران، مسئولان و سایر آحاد جامعه، به سال 78 باز می‌گردد و جهش تولید نیز اصطلاح جدیدی است که معظم در سال 99 به عنوان شعار سال برگزیدند، اما چنانچه بخواهیم پیشینه بحث را به صورت عام تر مطرح کنیم، در واقع

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در ارتباط تصویری با مجموعه های تولیدی به مناسبت هفته کارگر، 99/02/17.

۲. بیانیه گام دوم رهبر معظم انقلاب به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.

می‌توان گفت که پیشینه‌ی آن به سال 89 باز می‌گردد و با توجه به این‌که سال 89 در شرایطی آغاز شد که کشور یک سال بحرانی را بواسطه فتنه‌گری‌ها و زیاده‌خواهی‌های برخی مردودین سیاسی سپری کرده بود و به نوعی اهداف کلان توسعه‌ای کشور مغفول مانده بود؛ از این‌رو مقام معظم رهبری این سال را سال همت مضاعف و کار مضاعف نامیدند، سپس در سال 90 با توجه به تحولات رخ داده در عرصه اقتصادی و فزونی یافتن اقدامات خصمانه غربی‌ها در تحریم کشور، این سال جهاد اقتصادی نام گرفت.

در نتیجه این نامگذاری‌ها از سال 89 تا کنون با هدف حل مشکلات اقتصادی جامعه نامگذاری شد و در سال 99 نیز با هدف نیاز کشور به تولید در جهت حل مشکلات اقتصادی و خنثی کردن تحریم‌ها با عنوان جهش تولید نامگذاری شد.

از این‌رو در دهه‌ی اخیر بسیاری از پژوهشگران همت خود را در راستای تألیف پژوهش‌های اقتصاد محور معطوف - داشته‌اند که به مواردی همچون «کشورهای اسلامی؛ چالش‌های پیش روی و راه حل‌ها» اثر گروه اقتصاد، اقتصاد در اسلام» اثر سید احمد میر عمادی، «مدیریت امور اقتصاد خانواده» اثر زهرا ملک مطیعی، «اقتصاد تعاونی در اسلام»، اثر موسی صدر، «اقتصاد مقاومتی و افزایش بهره‌وری»، اثر گلناز دانایی، «بررسی اقتصاد مقاوتی و راه‌های تحول آن»، اثر حسن متخدی و سید ضیاء الدین قاضی زاده، «اساسی برای جهش اقتصادی تعاونی‌های تولید»، اثر غلامرضا علیرضایی و... می‌توان اشاره کرد.

مفهوم شناسی

جهش: جهش در لغت به معنای جستن، جهیدن و پرش¹ است

تولید: تولید به معنای پدید آوردن، زادن و ایجاد² و در اصطلاح علم اقتصاد به معنای تهیه‌ی کالا و خدمات مورد نیاز با استفاده از منابع و امکانات موجود است.³

جهش تولید: این اصطلاح به معنای افزایش توان علمی، فنی، صنعتی، نوآوری، مدیریتی، فرهنگی، قانونی و حقوقی برای رسیدن به افزایش تولید و کاهش فاصله با کشورهای پیشرو و با رشد حداقل ۸ درصد است.⁴

اهمیت تولید در اسلام:

¹ لغت نامه دهخدا ذیل کلمه جهش

² فرهنگ فارسی معین، ذیل واژه تولید

³

WWW.Tabnak.ir

⁴ . روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۴۹۷۱، پنجشنبه ۶ شهریور ۱۳۹۹.

رفاه اقتصادی در هر جامعه ای در گرو دو عنصر محوری کوشش در تولید و قناعت در مصرف است^۱ یکی از مسائلی که بسیار مورد توجه پیشوایان دین بوده، مسئله کار و تولید است که در مقابل آن، معطل ماندن مال را نکوهش کرده‌اند. مثلاً در روایتی از امیرالمومنین علیه السلام نقل شده که «ملتی که آب و زمین کشاورزی به اندازه کافی دارد، ولی آب‌ها را مهار و زمین را اصلاح نکند و از آن‌ها بهره برداری نکند و بر اثر کم‌کاری یا بدکاری محتاج گردد، از رحمت حق دور باد»^۲.

بنابراین بهره‌وری از مال و تلاش در جهت تولید همواره مورد تاکید ائمه علیهم السلام بوده و آن را مصداق جوانمردی می‌دانند. امام سجاد علیه السلام در این باره فرموده‌اند: «جوانمردی کامل به بهره‌رسانی ثروت است»^۳.

به یقین این تأکیدات و تشویق‌ها به خاطر اهدافی است که موجب پیشرفت جامعه اسلامی خواهد شد، از جمله: حفظ عزت و بی‌نیازی از فرومایگان، گسترش رفاه معقول و عزتمندانه برای خانواده، رفع نیازهای فرعی و اجتماعی^۴.

البته باید گفت هدف اسلام از سفارش به تولید و کار کردن، انباشته کردن ثروت نیست، بلکه ایجاد کردن فرصتی است برای بهره‌بری از نعمات و مواهب الهی در جهت رشد و تعالی افراد جامعه است، از این‌رو قرآن کریم، دو عنصر مهم و مؤثر در تولید را "طبیعت" و "نیروی انسانی" اعم از فکری و فیزیکی می‌داند. پس به تصریح قرآن کریم بهره‌گیری از مواهب طبیعی جز با تلاش و ایجاد هماهنگی میان طبیعت و نیروی انسانی امکان‌پذیر نیست «هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ؛ او کسی است که زمین را برای شما رام کرد، که بر شانه‌های آن راه بروید و از روزی‌های خداوند بخورید؛ و بازگشت و اجتماع همه به سوی اوست»^۵. در جای دیگر، ایجاد ارتباط و پیوند میان کار و طبیعت با صراحت بیشتری آمده است و در این باره می‌فرماید: «وَ جَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ؛ و در آن باغ‌هایی از نخل‌ها و انگورها قرار دادیم و چشمه‌هایی از آن جاری ساختیم، تا از میوه آن و از دسترنج خویش بخورند»^۶.

در این آیات، «زمین»، «آب» و «درخت» به عنوان منبع تولید، و حرکت و تلاش در زمین به عنوان ابزار تولید معرفی شده است و مردمان فرمان یافته‌اند تا با استفاده از این عوامل به کسب معاش بپردازند و در استخراج و بهره‌گیری از پدیده‌های عالم، به طور مستقیم سهمیم باشند، در تولید مباشرت کنند، بدون وساطت دیگران زندگی نمایند و ثقل و سنگینی خود را به دوش دیگران نیفکنند. پیامبر اسلام نیز در این باره می‌فرماید: «كُلُّوا مِن كَدِّ أَيْدِيكُمْ؛ از حاصل دسترنج خود بخورید»^۷.

آیین اسلام، به کار ارزش فراوان می‌دهد، آن را می‌ستاید و منشأ مالکیت می‌داند. قرآن در این باره می‌فرماید: «وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى؛ و برای انسان بهره‌ای جز سعی و کوشش او نیست»^۸. و نیز می‌فرماید: «لِلرِّجَالِ

۱. عبدالله جوادی آملی، تسنیم، ج ۱۷، ص ۳۴۴

۲. عبدالله بن جعفر حمیری قمی، قرب الاسناد، ص ۵۵

۳. شیخ یعقوب کلینی، کافی، ج ۱، ص ۲۰

۴. عبدالله جوادی آملی، مفاتیح الحیاه، ص ۵۸۴

۵. سوره ملک، آیه ۱۵.

۶. سوره یس، آیات ۳۵-۳۴.

۷. محمد باقر مجلسی، بحارالانوار لدرراخبار الائمة الأطهار، ج ۶۳، ص ۳۱۴

۸. سوره نجم، آیه ۳۴

نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَ لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ؛ مردان از آنچه به دست می‌آورند نصیبی دارند و زنان نیز نصیبی^۱. بافت ادبی آیات و به کار رفتن واژه‌های، «سعی» و «اكتساب» در آن‌ها ما را بر این امر واقف می‌سازد که در تولید و هر امر دیگر باید به کار و تلاش تکیه کرد و صرف گفتار و نظر، منشأ اثر نمی‌گردد و هر نوع پیشنهاد و طرح اقتصادی بدون پشتوانه عملی تأثیری در روند تکاملی تولید و رشد اقتصادی نخواهد داشت و باید طرح را در عمل پیاده کرد. امام صادق علیه السلام نیز در این باره می‌فرماید: «مَا جَعَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَسْطَ اللِّسَانِ وَ كَفَّ الْأَيْدِ وَ لَكِنْ جَعَلَهُمَا يُبْسَطَانِ مَعًا وَ يَكْفَانِ مَعًا؛ خدا، زبان را برای گشادن [گفتن] و دست را برای بستن [کار نکردن] نیافریده است، بلکه باید این دو عضو، با هم گشاده و با هم بسته شوند»^۲، بنابراین نمی‌توان فقط دعا و نیایش را جایگزین کار و تلاش ساخت و در تأمین زندگی تنها به دعاها و ذکرها و توسلات روی آورد، چرا که اینچنین عمل کردن اندیشه‌ای نادرست و مخالف با آیین اسلام است^۳.

بنابراین با توجه به اهمیت تولید داخلی در اسلام، عملی شدن و تحقق شعار جهش تولید می‌تواند بهترین زمینه برای رفع مشکلات اقتصادی کشور باشد و یکی از مهم‌ترین پیش‌شرط‌های تحقق این شعار، تلاش ویژه مسئولین و کارشناسان کشور برای تحقق این شعار و برداشتن موانع بر سر راه تولید است، از این‌رو در ذیل به بیان برخی از مهم‌ترین وظایف مدیران و مسئولین در راستای تحقق جهش تولید می‌پردازیم .

1- حرکت جهادی مسئولین در راستای افزایش تولیدات

کشور ایران در طی دوره چهل ساله بعد از پیروزی انقلاب با هجمه‌های مختلفی از سوی دشمنان مستکبر مواجه بوده و دشمنان همواره سعی نموده‌اند با تحریم‌ها پیشرفت و توسعه ایران را مانع شده و در صحنه‌های مختلف در مقابل ایران صف‌آرایی کنند. در این میان با توجه به شکست فاحش دشمن در تقابل نظامی امروز هدف خود را در جبهه دیگری دنبال می‌کند و آن جبهه، جبهه اقتصادی است؛ بنابراین برای فائق آمدن بر این مشکلات اراده محکم ملت و کار جهادی مسئولین نیازی ضروری است، چرا که بررسی توانمندی‌ها و پتانسیل‌هایی که در اقتصاد ایران وجود دارد مبین این است که اقتصاد ایران ظرفیت‌های بی‌ظییری دارد، پس باید دولتمردان و مدیران به دنبال علت مشکلات اقتصادی گشته و در صدد رفع آن باشند.

رهبر فرزانه و حکیم انقلاب اسلامی با تدبیر و ایستادگی‌های خود فضای جهادی جدیدی برای مسئولین و مردم ترسیم کرده که باید همه نیروهای انقلابی و مسئولین جامعه تمام همت و نیروی خود را در راستای لبیک به منویات مقام معظم رهبری گذاشته و تمام نیروی خود را برای شکست تحریم‌های ظالمانه دشمنان بسیج کنند.

در همین راستا رهبر معظم انقلاب همواره تذکرات و توصیه‌هایی به مسئولین دارند تا مبادا از مسیر صحیح خدمت‌گزاری خارج شوند، در تفکر اسلامی مسئولیت یعنی خدمت‌گزاری همان‌طور که پیامبر گرامی اسلام فرمودند: «سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ، رئیس هر قوم خدمت‌گزار آن‌ها می‌باشد»^۴.

1 . سوره نساء، آیه 32.

2 . محمد بن یعقوب کلینی، همان، ج 5، ص 55.

3 . قدرت الله فرقانی، تولید از دیدگاه متون دینی، مجله حصون، شماره 36، 97/3/28

4 . شیخ صدوق، من لایحضره الفقیه، ج چهار، صفحه 378

مقام معظم رهبری فرمودند «ما جز با کار جهادی و انقلابی نمی‌توانیم این کشور را به سامان برسانیم»^۱ و «برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی رویکرد جهادی، همت جهادی و مدیریت جهادی از طرف مسئولین لازم است با حرکت عادی پیشرفت حاصل نمی‌شود، بنابراین مسئولین باید پرقدرت با برنامه و مجاهدانه حرکت کنند».^۲

آن چه رهبر معظم انقلاب از مسئولین می‌خواهند این است که «میل به خدمت به مردم و تحمل سختی‌ها را در خود داشته باشند چراکه این مسئله نقطه نورانی در باطن انسان است و نباید با آفت‌هایی مثل تنبلی و سودجویی ضایع شود»^۳ البته ناگفته نماند که مدیریت جهادی و مدیریت انقلابی یک روحیه است که به عنوان ملکه در افراد شکل می‌گیرد و این‌گونه نیست که با شعار بتوان آن را تحقق بخشید؛ بلکه همانند دیگر منش‌ها و خلق و خوی بشر می‌بایست با تمرین و تکرار ایجاد و نهادینه شده و به عنوان شاکله شخصیتی فرد درآید. در این صورت است که می‌توان از یک شخصیت انقلابی و جهادی، مدیریت جهادی را انتظار داشت؛ زیرا «هر کسی چنان عمل می‌کند که شاکله و شخصیت وجودی‌اش شکل گرفته است»^۴. از نظر رهبری، غفلت از روحیه جهادی موجب می‌شود تا نتوانیم در مقابل انبوه مشکلات، کاری را پیش ببریم و از موقعیت‌ها و فرصت‌ها بهره ببریم. امام خامنه‌ای می‌فرماید: «گاهی اوقات غفلت از روحیه جهادی و ایثار داشته‌ایم».^۵

بنابراین انقلاب اسلامی به مسئولین آموزش داده که فرهنگ جهادی داشته باشند و این فرهنگ جهادی را در همه عرصه‌ها و صحنه‌ها به کار بگیرند^۶ و تحقق این شعار نیاز دارد که مسئولین تصمیم‌گیر و مسئولیت‌پذیر، پرتوان، شجاع و صاحب دانش باشند که اگر این مسئولین در پست‌های مناسب قرار گرفته و عنایت ویژه داشته و هدفمند باشند، حتماً جهش تولید محقق خواهد شد. لذا لازمه این امر دقت در گزینش مسئول است امیرمومنان علی علیه السلام در عهدنامه خود به مالک اشتر در این باره می‌فرماید: «در استخدام کارمندان و کازاران نظر کن و آن‌ها را بی‌ضابطه و دل‌خواهی استخدام نکن؛ زیرا این دو روش مجموعه‌ای از خیانت و ظلم را به همراه خواهد داشت».^۷

۲- توجه به نخبگان علمی و نیروی انسانی جوان

جوانان بخش مهم هر جامعه بوده که نزد دوست و دشمن از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، چرا که متخصصان و شایستگان در قشر جوان عامل تحولات فرهنگی و سیاسی و اقتصادی بزرگی در کشور هستند^۸ و با توجه به این‌که جوانان در هر جامعه‌ای به‌عنوان نیروی محرکه‌ای هستند، در صورت حمایت از آن‌ها می‌توان قدم‌های مؤثری در تحقق فعالیت‌های اقتصادی و جهش تولید برداشت. در تأیید این مساله می‌توان به حدیثی از امام صادق علیه السلام استناد کرد که می‌فرماید: «به جوانان بپرداز که آن‌ها به سوی هر کار خیر شتابنده ترند».^۹ از این‌رو رهبر

۱. سخنرانی معظم له در دیدار با کارگران، ۹۶/۲/۱۰

۲. جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۹۲/۱۲/۲۰

۳. سخنرانی در ۸۲/۹/۱۵، khmnei.ir

۴. سوره اسراء، آیه ۸۴.

۵. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولین، ۹۰/۵/۱۶

۶. سخنرانی در ۸۲/۱۰/۱۴، khmnei.ir

۷. نهج البلاغه، نامه ۵۳

۸. عبدالله جوادی آملی، مفاتیح الحیاه، ص ۳۹۲

۹. شیخ یعقوب کلینی، همان، ج ۸، ص ۹۳

انقلاب تمرکز خاصی به جایگاه مردم و نیروی انسانی در پیشرفت ملی و رونق اقتصادی دارند و در بیانات خود در این باره فرمودند: «اقتصاد درونی را باید تقویت کنیم در این راستا باید از مهم ترین امکانات که نیروی انسانی بالاستعداد، کارآمد، جوان و پرانگیزه است، بهره ببریم چراکه بالاترین منبع پیشرفت برای کشور همین نیروی انسانی است اگر بتوانیم با نیروی متعهد و متخصص تولید داخلی را رونق بدهیم این رکود از بین می رود»^۱ ایشان در دیدار با نخبگان فرمودند: «جوانان نخبه هدایای نفیس الهی هستند به یک ملت و کشور، این جزو خصوصیات کم نظیر ماست که فراوان جوان نخبه داریم. بنابراین مسئولان باید این امانت‌ها را گرامی بدارند و حفظ کنند و برای رویش و افزایش آن احساس مسئولیت کنند»^۲.

مقام معظم رهبری در خصوص آیه شریفه «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه»^۳ فرموده‌اند: «به احتمال زیاد منظور از قوه فقط قوه نظامی نیست، بلکه شما هر چه می‌توانید باید درون خودتان را قوی کنید، از لحاظ علمی، از لحاظ فناوری و سه نقطه، بنابراین باید ظرفیت‌های فراوانی که در کشور هست کشف شده و به کار گرفته شود»^۴.

بنابراین همه جوامع برای ادامه حیات و بقا به فعالیت مسئولین آن جامعه و مردم نیاز دارند. از آن جا که کار و تلاش قسمت اعظمی از زندگی انسان را دربر می‌گیرد و انسان موجودی اجتماعی است، باید نیازهای خود را از طریق کار در اجتماع تامین کند، از این رو باید مسئولین شرایطی فراهم نمایند تا به طور نسبی زمینه کار و شغل مناسب برای افراد در جامعه وجود داشته باشد و از آن جا که بهره‌مندی از دستاوردهای علمی باعث می‌شود صنعت به نتایج بسیار خوبی دست پیدا کند، در نتیجه ارتباط بین علم و دانش با صنعت از ابزارهای کارآمدی است که جهش در تولیدات را به روند بسیار خوبی می‌رساند و تلاش و جهاد اقتصادی از طرف مسئولین برای استفاده حداکثری از جوانان و نخبگان در جهت رسیدن به مقصد مطلوب یک نیاز مبرم و ضروری است.

رهبر معظم انقلاب از جوانان نخبه^۵ شاکس می‌خواهند و از آنها می‌خواهند: «با شرکت‌های دانش بنیان

چرخه‌ی علم و فن‌آوری را در کشور به حرکت در آورده و موجب رشد تولیدات داخلی شوند»^۵.

ایشان همچنین در دیدار فرماندهان سپاه فرمودند: «نگاه خوش‌بینانه به استعداد بومی کشور بایستی جدی باشد ساختار درونی نظام باید استحکام پیدا کند و تولید داخلی بایستی اساس کار باشد این‌ها پایه‌های اصلی کار هستند»^۶.

نتیجه آن که نخبه‌گرایی در توسعه یافتگی یک اصل به شمار رفته و توجه ویژه به نخبگان و نیروی کارآمد جوان رمز اصلی پیشرفت کشور است و تا زمانی که امکان نقش‌آفرینی نخبگان در سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی وجود نداشته باشد توسعه لازم ایجاد نمی‌شود.

۱. دیدار با فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش، 94/11/19

۲. دیدار با نخبگان و استعداد‌های برتر علمی، 95/7/28

۳. سوره انفال، آیه 60.

۴. دیدار با مردم آذربایجان شرقی، 95/11/27

۵. دیدار با نخبگان علمی جوان، 95/7/28

۶. سخنرانی در دیدار با فرماندهان سپاه 92/6/26

3- تصویب قوانین و حمایت از تولید داخلی

احساس مسئولیت نسبت به سرنوشت کشور و مردم جامعه امری است که مسئولین آن کشور باید متعهدانه در راستای آن بکوشند و در تقویت مسئولیت‌پذیری و رشد کشور در تمام جهات بکوشند.^۱ و مسئولین باید به باور توانستن در جامعه برسند و معتقد باشند که با تولید داخلی می‌توانند گام موثری در راستای جهش تولید بردارند، بنابراین تغییر نگاه مسئولین و تصویب قوانینی که به چرخه تولیدات داخلی کمک کند، یکی از الزامات جهش تولید در جامعه اسلامی است.

مقام معظم رهبری فرموده‌اند: «آنچه بنده در مورد آینده به‌عنوان نقطه اولویت‌دار و کلیدی به آن نگاه می‌کنم عبارت است از تولید ملی و تولید داخلی، لذا یکی از راه‌های رسیدن به عزت کار کردن و بالا بردن تولیدات در یک جامعه است. این یک مسئله بدیهی است که در جامعه اگر کارهای تولیدی نباشد، نیازمند دیگران می‌شود برای برآورده شدن حاجتش، بنابراین نمی‌تواند از آبرو و جایگاه شایسته اجتماعی برخوردار باشد و از جمله مسائل بسیار مهم و مرتبط با جهش تولید تصویب قوانین حمایتی و پیگیری آن قوانین در مسیر جهش تولید است بنابراین مجلس و مسئولین باید با مصوب نمودن قوانین مناسب موانع تولید را برداشته و قوانین معارض با تولید را اصلاح و یا حذف نمایند».^۲ چرا که تصویب قانون در این زمینه، خشنونت ورزی و زیاده‌طلبی در انباشت ثروت را کنترل و سبب تعیین حد و مرزها و از بین بردن اختلافات خواهد شد و با برقراری عدالت و ایجاد نظم زمینه‌ی تکامل افراد جامعه و افزایش تولید بهینه را فراهم خواهد کرد.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله وسلم در سایه قوانین و دستورات دینی، همگان را به عمران و آبادانی جامعه اسلامی دعوت نموده است، تا در سایه «تولید انبوه» و «مصرف محدود»، علاوه بر رعایت تقوا و دوری از دنیا و تکاثر، همواره به دنبال دست‌گیری از ضعف بوده و جامعه اسلامی را احیا نمایند. بهترین دلیل بر این مدعا، دستورات آن حضرت است که از یک سو، مسلمانان را به زهد و ترک دنیاپرستی دعوت می‌کند و از سوی دیگر، همه را به دست‌گیری از فقر و کمک به دیگران توصیه می‌کند؛ چه اینکه امیرمؤمنان علی علیه السلام، بزرگ‌ترین شاگرد مکتب آن حضرت، این درس را به خوبی فرا گرفته و اجرا نموده است. او بیابان‌های مدینه و کوفه را احیا می‌کرد و سپس به فقر می‌بخشید و خود از ساده‌ترین غذا تناول می‌کرد. در واقع، ایشان به جای «تولید انبوه و مصرف انبوه»، «تولید انبوه و مصرف محدود» را در دستور کار خود قرار داده بود. بنابراین اجرای عدالت و قوانین عادلانه در نگاه قرآنی، ارزش ذاتی و نفس‌الامری داشته و امنیت همه امور بدان وابسته است؛ یعنی عدالت صرف یک مفهوم انتزاعی نیست، بلکه مفهومی عقلی و نفس‌الامری است که ریشه در هستی و فطرت انسانی دارد و همه ابعاد وجودی عالم را دربر می‌گیرد؟ از این رو، به صورت پیوسته و مداوم مورد تأکید قرار گرفته است و در این باره می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ؛ قطعاً خداوند به اجرای عدالت و نیکی امر می‌کند».^۴

^۱ سخنرانی در اجتماع زائران حرم مطهر رضوی، ۹۶/۱/۱

^۲ همان.

^۳ ر.ک: بشریه، تاریخ اندیشه‌های سیاسی در قرن ۲۰ و لیبرالیسم محافظه‌کاری، ص ۲۵؛ محمدتقی مصباح یزدی، نظریه سیاسی اسلام، <https://hawzah.net/>

^۴ سوره نحل، آیه ۹۰

بنابراین تجربه نشان می‌دهد که تصمیم صرف و علم بدون عمل به هیچ وجه کشور را به جهش تولید نمی‌رساند بلکه مسئولین مدیران و کارشناسان باید با تغییر دیدگاه و نگرش خود در این راستا گام برداشته و با گام‌های جدی و الگوگیری از شخصیت‌های اقتصادی و مدیران موفق در جهان راه را برای رسیدن به این موفقیت هموار کنند.

رهبر معظم انقلاب معتقدند، «کلید حل مشکلات در داخل کشور است و در دولت باید تصمیم گرفته شود که هیچ یک از اقلام مصرفی از قلم و کاغذ گرفته تا ساختمان سازی و مواد و مصالح از خارج وارد نشود»^۱ لازمه این امر خیرخواهی مسئولین در تصویب قوانین عادلانه و پیش‌رو در جهش تولید و حمایت از کار و سرمایه ایرانی است. امیر مومنان علی علیه السلام در خطبه 34 نهج البلاغه به مردم خطاب کردند که «ای مردم به راستی من بر شما حقی دارم و شما نیز بر من حقی دارید، اما حق شما بر من این است که خیر خواه شما باشم»^۲.

4- فرهنگ سازی استفاده از تولیدات داخلی

فرهنگ سازی مثبت و ارزشی یک وظیفه انسانی بوده و انسان به عنوان خلیفه الهی می‌تواند با فرهنگ صحیح به مصداق صحیح شکرگزاری و پیامدهای مثبت آن دست پیدا کند. هر جامعه‌ای همواره به اصلاح دائمی و فرهنگ سازی درست، نیازمند است، بنابراین لازم است ظرفیت‌ها و امکانات توسط مسئولین به کار گرفته شود تا فرهنگ منفی از جامعه رخت بریند. البته باید گفت ایجاد نگرش و تغییر نگاه به آسانی انجام نمی‌شود، بلکه باید مسئولین امر بر آن استقامت ورزیده و تاکید کنند.

نکته ضروری در فرهنگ سازی این است که مردم ابتدا به رفتار علمی و عینی مسئولان و مدیران نگاه می‌کنند، اگر رفتار درست، فرهنگ شخص مسئول و خانواده او نشده باشد، در مردم گرایش کمتری برای اصلاح فرهنگ منفی دیده می‌شود، لذا خداوند متعال به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمان می‌دهد که «از درون خانواده و عشیره خودش فرهنگ سازی را شروع کند؛ و آنذر عشیرتک الاقربین»^۳.

با دقت در سیر تاریخی که کشور ایران قبل از انقلاب و بعد از انقلاب طی کرده به این نتیجه می‌رسیم که ایران اسلامی برای مقابله با فشارهای استکبار و دشمنان نیازمند یک نظریه برای جهش در پیشرفت و اقتصاد می‌باشد تا بتواند با عزت مسیر رشد خود را طی کرده و به تمدن اسلامی برسد. بنا به فرموده مقام معظم رهبری «مشکلات مجموعه اقتصادی کشور راه حلی دارد و ستون فقرات حل این مشکلات عبارت است از تولید پس تقویت تولید داخلی اگر تحقق پیدا کند، معضل بیکاری در جامعه کم خواهد شد»^۴.

تولید ملی بی‌شک مقدمه‌ای خواهد بود بر افزایش بهره‌وری در همه عرصه‌ها اشتغال‌زایی کارآفرینی بهبود وضعیت اقتصادی زندگی مردم و درنهایت اثرات مثبت آن موجب ترقی کشور خواهد شد، درواقع ضرورت حمایت از تولیدکنندگان داخلی و از چرخه‌های تولیدی ایرانی راه حلی است اساسی، برای جهش اقتصاد کشور و این مهم

1. سخنرانی در تاریخ 95/1/13، khmnei.ir

2. عبدالله جوادی آملی، مفاتیح الحیاه، ص 438

3. سوره شعراء، آیه 214

4. بیانات در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 94/2/9

باید از طرف مسئولین و مردم حمایت شود. دقت در مسیر حرکت کشورهای پیشرفته اقتصادی از نظر اقتصادی این نکته را روشن می‌کند که همه این کشورها تمرکز خود را بر روی تولیدات داخلی گذاشته‌اند و این مسئله باید از سوی مسئولین به صورت یک فرهنگ درآمده و اگر فرهنگ سازی لازم صورت گیرد مردم به تبع آن کالای کشور خود را استفاده کرده و موجب رشد اقتصاد در کشور خواهد شد.

پیش شرط و الزام چنین رشدی نیازمند تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن فشارهای اقتصادی است که چنین فشارهایی با تولیدات داخلی به فرصت تبدیل شود و لازمه این امر مشارکت همگانی و اعمال مدیریت‌های عقلانی و همراه با تدبیر است و به فرموده رهبر انقلاب «رونق اقتصادی با تولید حاصل می‌شود و با فعال کردن ظرفیت‌های درونی کشور نه با چیز دیگر»^۱.

مقام معظم رهبری همچنین تأکید دارند: «برای این که دنیا روی شما حساب کند شما باید خودتان را قوی کنید، برای این که دنیا مجبور شود عزت و کرامت شما ملت ایران را نگه دارد، به خودتان متکی شوید و نیروی ذاتی خودتان را شکوفا کنید. اگر ملتی قوی و یکپارچه شد، اگر ملتی به خدا متکی بود آن ملت حتی دشمنانش را وادار خواهد کرد که برای او احترام قائل شوند»^۲.

بنابراین می‌توان گفت چه در اقتصاد و چه در هر برنامه دیگری بدون هدف‌گذاری نمی‌شود حرکت کرد، اگر هر کاری بدون حرکت هدف‌گذاری مسئولان باشد، کار به روزمرگی رسیده و به نتیجه نمی‌رسد، اما اگر هدف اقتصاد مورد توجه باشد و سرمایه‌گذاری بر روی تولیدات داخلی صورت گیرد و تمام ظرفیت‌های کشور و مسئولین بسیج شوند حتماً به مسئله اقتصادی کمک خواهد کرد. یکی از راه‌ها حمایت از بنگاه‌های تولیدی در کشور است، بنابراین پیشرفت علم و تولید به پیشرفت اقتصاد کمک می‌کند.

پس از آنجا که دشمنان ملت ایران در تلاشند با سوءاستفاده از آشفته بودن اوضاع اقتصادی ایران، به این ملت شریف ضربه وارد کنند، مسئولین وظیفه دارند فرهنگ جهاد در عرصه اقتصاد و جهش در تولید را در سطح جامعه بالا برده و براساس آموزه‌های دینی تلاش ایثارگرانه داشته باشند تا از همه ظرفیت‌ها و توانمندی‌های کشور بهره برده و این همان روش پیامبر گرامی اسلام است.

5- کارآفرینی سازمانی

از جمله مباحث جدید در حوزه کارآفرینی، مفهوم کارآفرینی مذهبی است. در کارآفرینی مذهبی تلاش می‌شود تا ارزش‌های حاکم بر جامعه که منبعث از باورهای دینی و سیره‌ی عملی و نظری بزرگان دینی است، در فعالیت‌های کارآفرینی تبلور یابد. در جامعه‌ی ما کارآفرینی مذهبی و ارزشی اهمیت بیشتری دارد؛ چرا که حاکمیت ارزش‌های اسلامی در تمامی ارکان اقتصادی و اجتماعی جامعه به ویژه فعالیت‌های کارآفرینانه و کسب و کار از مفروضات اساسی حکومت دینی در جامعه اسلامی ایران است. به طور کلی می‌توان گفت با توجه به آیات و روایات متعدد روشن است که دین اسلام مردم را به انجام کار و فعالیت دعوت می‌کند و از انسان‌ها می‌خواهد دیگران را نیز از کار خویش

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام 93/4/16

۲. محمد بی‌طرفان، کار و کارگر از نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، ص 85

بهره مند سازند و به طور مستقیم و غیر مستقیم مردم را تشویق به کارآفرینی و ایجاد شغل می‌کند تا از فقر و گرسنگی در جامعه اسلامی جلوگیری شود. علاوه بر عقاید و افکار دینی موثر در کار آفرینی مشاهده می‌شود که اسلام به ویژگی‌های یک فرد کارآفرین و خصوصیات انسان با تقوا توصیه می‌کند، نظیر مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، تحمل شکست، امید و فعالیت و دستیابی به درجات بالاتر اجتماعی و اخلاق، قدرت خلاقیت، ابتکار، بهره‌گیری از فرصت‌ها و خودباوری.^۱

یکی از جلوه‌های مهم خداپسندانه کارآفرینی این است که فرد با عرضه کالا و یا خدمت، ارزشی را برای دیگران فراهم سازد و هر چه مردم احساس بیشتری به محصول یا خدمات یک کارآفرین داشته باشند، پاداش معنوی و مادی او بیشتر خواهد بود. داستان کسب و کار و تجارت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و حضرت خدیجه سلام الله علیها و نیز تلاش‌های شبانه روزی حضرت علی علیه السلام در مورد حفر قنات و ایجاد نخلستان‌ها در اطراف شهر مدینه و یا کار و تلاش سایر امامان علیهم السلام از مواردی است که می‌تواند برای همه کارآفرینان سر مشق قرار گرفته و باعث شود که از حداکثر توان خود برای رفاه اشتغال و توسعه اقتصادی جامعه استفاده کنند. حدیث از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ا که می‌فرمایند: «الکاسبُ مَنْ يَدُهُ خَلِيلُ اللَّهِ؛ کسی که با دست خویش کسب و کار راه بیندازد دوست نزدیک خداوند است»^۲ نیز اشاره به این مسأله دارد. بدین جهت در اسلام کارآفرینان ارزش تلاش اقتصادی را یک کار عبادی تلقی می‌کنند و به دنبال رسیدن به کمال بیشتر و قرب الهی‌اند.^۳

رهبر معظم انقلاب نیز ضمن تأکید بر این مسأله چنین می‌فرمایند: «وقتی کار اینقدر مهم است، پس کارآفرینی هم به همین نسبت حائز اهمیت است. اگر کسی بتواند زمینه‌ی کار را فراهم بکند، یک عبادت انجام داده است. نگاه به این کاری که تولید می‌شود، فقط از جنبه‌ی این نباشد که ما یک بیکار را دستش را به یک کاری بند می‌کنیم تا یک درآمدی داشته باشد؛ خب، این که البته خیلی چیز خوبی است، لازم است، بلاشک. یعنی کارآفرینی. ایجاد اشتغال در کشور موجب می‌شود که ثروت تولید بشود؛ همچنانی که سرمایه و سرمایه‌دار، ایجاد کار می‌کند - چه سرمایه‌ی مالی، چه سرمایه‌ی علمی - کارگر هم ایجاد سرمایه می‌کند، ایجاد ثروت می‌کند».^۴

بنابراین جهش تولید نیازمند تقویت رفتارهای مدیریتی کارآفرینی سازمانی در شرکت‌های تولیدی و اتخاذ ساز و کارهای حمایتی توسط مدیران نهادها از تولیدکنندگانی است که دارای گرایش به کارآفرینی هستند و این موضوع با توجه به ضرورت برون‌رفت از وضعیت تحریمی و ایجاد تحول اقتصادی برای تحقق شعار جهش تولید و دستیابی به رشد اقتصادی پایدار بسیار مهم و حیاتی است.

۱. محمد علی سرلک؛ فرهنگ محمدی، مهرزاد سعیدی کیا، کارآفرینی در اسلام و

اهمیت آن در جامعه ایران، ۱۳۸۹

۲. ابوالقاسم پاینده، نهج الفصاحه، ص 618.

۳. محمد علی سرلک، مهرزاد سعیدی کیا، همان.

۴. دیدار با جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۶/۰۶/۸۹

6- مبارزه با قاچاق و منع جدی از واردات بی رویه

یکی از مهم‌ترین عواملی که باید در زمینه حمایت از تولیدات داخلی و جهش تولید صورت بگیرد، منع ورود کالای قاچاق به داخل کشور است. قاچاق کالا یکی از عواملی است که به شدت به تولید داخلی ضربه اساسی وارد کرده، با رونق و جهش تولید هم‌سازی نداشته و موجب خلل در رونق تولید می‌شود که در پی آن مسأله اشتغال در کشور را دچار آسیب جدی می‌کند. مسئله‌ی قاچاق در این عصر برای ایران تنها یک معضل اقتصادی صرف نیست بلکه حاوی ابعاد امنیتی، سیاسی و فرهنگی است و در بازه‌ی کنونی که نظام جمهوری اسلامی با جنگ اقتصادی تمام عیار مواجه است، ضرورت مبارزه با واردات بی‌رویه و قاچاق کالا به مراتب بیش از گذشته مشاهده می‌شود.

وجود حجم قابل توجهی از قاچاق کالا در کشور نه تنها موجب خارج شدن مبالغ هنگفتی از ارز کشور شده، بلکه موجب به وجود آمدن صدمات شدیدی بر پیکره تولید و اشتغال‌زایی کشور می‌شود. در واقع در صورت عدم جلوگیری از قاچاق کالا تولید و اقتصاد کشور ضربه خواهد خورد. یکی از آسیب‌هایی که قاچاق کالاهای خارجی به دنبال دارد این است که تولیدکننده داخلی وقتی از طرف دولت و مردم حمایت نشود برای رقابت با کالای خارجی مجبور می‌شود کیفیت کالا را کاهش داده و با قیمت مناسب و ارزان‌تر در بازار بماند، پس جلوگیری از ورود کالای قاچاق به داخل کشور علاوه بر رونق اقتصادی موجب بهتر شدن کیفیت تولیدات داخلی شده و اثرات مثبتی برای فروشندگان و تولیدکنندگان داخلی به دنبال دارد.

در واقع یکی از دلایل عدم رونق تولید در کشور نبود عزم جدی برای جلوگیری از ورود کالای قاچاق و حمایت از تولیدکنندگان داخلی است؛ بنابراین اگر تولیدکننده‌های داخلی نتوانند فضای کسب و کار خود را مدیریت کنند به سمت واردات کالا رفته و ادامه این روند موجب آسیب‌های بسیاری به اقتصاد کشور می‌شود. هرچند که در مجلس شورای اسلامی قوانینی مبنی بر منع واردات کالاهای مشابه داخل کشور تصویب شده تصویب شده اما به یقین این قانون زمانی اثربخش خواهد بود که با نظارت دقیق به اجرای درستی برسد.

مقام معظم رهبری یکی از مشکلات اقتصادی در کشور را قاچاق معرفی کرده و فرمودند: «باید با قاچاق به معنای واقعی کلمه مبارزه کنید، چراکه قاچاق وقتی وارد کشور می‌شود تولید را نابود کرده و شکست می‌دهد»^۱ ایشان بر مبارزه با قاچاق تاکید کرده و از قاچاق به عنوان آفتی تعبیر کردند که مسئولین به معنای حقیقی کلمه باید با این آفت مبارزه کنند و به بهانه‌های مختلف موجب واردات نشوند.^۲

تحقق شعار جهش تولید با وجود قاچاق کالا در کشور سازگاری نداشته و تمام مسئولینی که مخاطب مقام معظم رهبری ایران در تحقق شعار سال هستند، موظف‌اند به صورت جدی با این منکر مبارزه کنند.

^۱ بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی 98/2/8

^۲ بیانات در ارتباط تصویری با مجموعه‌های تولیدی 99/2/17

ایشان به مسئولان اقتصادی فرمودند: «اقتصاد مقاومتی را جدی بگیرند و تولید داخلی، منع واردات، جلوگیری از قاچاق؛ باید جزء اولین اقدامات باشد»^۱ و «با شوخی شوخی و آهسته کاری و مانند این‌ها هم کاری پیش نمی‌رود؛ باید یک کار جهادی قاطع انقلابی کرد»^۲.

ایشان قاچاق را به عنوان خنجری معرفی کردند که به پشت نظام وارد می‌شود و فرموده‌اند برخی برای خاطر منافع شخصیشان، منافع کشور را با قاچاق لگدمال می‌کنند و باید با این مبارزه و مقابله کرد. هرچند که بدیهی است این مقابله آسان نیست و کسانی که درآمدهای میلیاردی از قاچاق دارند، به این آسانی‌ها دست بر نمی‌دارند. باید دولت برخورد بکند، ایشان مجلس را پشتوانه‌ی این برخورد دولتی معرفی کردند^۳ و فرموده‌اند: «دستگاه مقابله‌ی با قاچاق را باید خیلی جدی گرفت؛ قوی‌ترین آدم‌ها باید برای این کار گذاشته شوند»؛ عقیده‌ی مقام معظم رهبری این است که با برخورد جدی، یا جلوی واردات بی‌رویه و قاچاق کالا گرفته خواهد شد یا اگر بکلی هم جلوگیری نشود، بخش مهمی‌اش کاهش خواهد یافت.^۴

بنابر توصیه‌های مقام معظم رهبری مقابله‌ی جدی با واردات بی‌منطق، یکی از کارهای لازم است و در مقابل پرداختن به کارگاه‌های تولیدی کوچک و متوسط؛ بازرنگری در سیاست‌های پولی و فعالیتهای نظام بانکی کشور اینها کارهایی است که بایستی برای جلوگیری از این امر مذموم انجام بدهیم^۵.

7- معافیت یا وضع مالیات

مالیات به عنوان یکی از موثرترین ابزارهای حاکمیتی جهت انتقال منابع و ثروت‌های موجود در بخش‌های غیر مولد و تورم‌زا به بخش دولتی و هدایت آن به سمت طرح‌های مولد، می‌تواند نقشی تعیین کننده در تحقق جهش تولید در راستای قدرتمند شدن کشور ایفا نماید. این مهم در گرو دو امر مهم حذف معافیت‌های بی‌قاعده مالیاتی و نیز ممانعت از فرارهای مالیاتی در کشور است.

نگاهی به تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد که این ابزار مالی در حال حاضر در این کشورها، نقشی بسیار مهم و تعیین کننده در هدایت نقدینگی به سمت کسب و کارهای مولد و نیز تامین هزینه‌های دولت در تامین خدمات عمومی دارد، در کشورهایی مانند ایران نیز که دولت نقش تعیین کننده‌ای در اقتصاد دارد و به بیان دیگر اقتصاد دولتی است، وجود منابع مالی در دستان دولت نقشی تعیین کننده در رشد اقتصادی از طریق ایجاد زیر ساخت‌ها و کمک به

۱. بیانات در دیدار نخبگان جوان علمی، ۹۶/۷/۲۶

۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام، ۹۵/۳/۲۵

۳. بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۹۵/۳/۱۶

۴. بیانات در دیدار کارگران، ۹۵/۲/۸

۵. بیانات در دیدار مسئولان نظام، ۹۴/۴/۲

رشد و رونق تولید ایفا می‌کند. در واقع دولت و مسئولین می‌توانند از طرقی مانند تنظیم سود دهی در بازارهای مولد و غیر مولد و نیز هدایت منابع مالی خود به سمت بازارهای مولد به رشد و قدرتمند شدن اقتصاد کمک نماید.

با وجود این مزایا، این منبع مهم مالی در کشور ما به قدر لازم مورد توجه قرار نگرفته است. این بی‌توجهی به منبع مهم و قدرتمند مالیات در حالی صورت می‌گیرد که کشور به دلیل تحریم‌های شدید بر اصلی‌ترین بخش اقتصادی خود یعنی نفت، دچار کمبودهای شدید مالی در تامین هزینه‌های عمومی و نیز ایجاد زیرساخت‌های لازم برای رشد و توسعه اقتصادی است.

حال که سال 99 از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان سال جهش تولید نام گذاری شده است و برای حرکت در این راستا، دولت نیازمند حمایت‌هایی از جمله حمایت‌های مالی از اقتصاد مولد است، منابع مالی حاصل از مالیات می‌تواند علاوه بر تامین کسری بودجه دولت، بهترین تکیه‌گاه مالی دولت در انجام وظایف خود در راستای جهش تولید باشد. رهبر معظم انقلاب نیز ضمن تأکید بر این مسأله، ضمن فریضه خواندن مالیات، یکی از راه‌های قطع وابستگی بودجه به درآمد نفت را تکیه بر درآمد حاصل از مالیات و بودجه دانسته و فرمودند: «برخی سرمایه داران کلانی که از دادن مالیات خودداری و فرار می‌کنند مرتکب جرم می‌شوند؛ زیرا کشور را به پول نفت بیش از پیش وابسته می‌کنند و زمینه ساز بروز مشکلات بیشتر می‌شوند». بنابراین وظیفه‌ی مسئولان را در این باره چنین بیان می‌کنند: «مسئولان دولتی باید تلاش کنند که مالیات را - به خصوص - از کسانی که ثروت‌های زیادی دارند و مالیات آن‌ها در وضع کشور مؤثر است، استنقاذ کنند، چون این حق مردم است و باید آن را به هر نحوی که روا و شایسته است، بگیرند. البته طبقات متوسط - کسانی که آن‌طور ثروت‌ها را ندارند - مالیات می‌دهند و در دادن آن هم آسان‌گیرتر هستند و سهل‌تر عمل می‌کنند. کسانی هم هستند که از امکاناتی که در اختیار آنهاست و متعلق به آحاد مردم است، ثروت‌های زیادی را به دست می‌آورند. این‌ها حق دولت را - که حق این مردم است - ادا نمی‌کنند. بنابراین گرفتن مالیات و اداکردن آن و کمک به دولت و استنقاذ مالیات، یک وظیفه است»^۱.

از این رو توصیه مهم (رهبری) به خصوص به مسئولان دولتی و هر کسی از مردم که به آنها کمک می‌کند، استنقاذ حقوق عمومی است ... مسئولان دولتی باید تلاش کنند که مالیات را - به خصوص - از کسانی که ثروت‌های زیادی دارند و مالیات آن‌ها در وضع کشور مؤثر است، استنقاذ کنند، چون این حق مردم است و باید آن را به هر نحوی که روا و شایسته است، بگیرند. البته طبقات متوسط - کسانی که آن‌طور ثروت‌ها را ندارند - مالیات می‌دهند و در دادن آن هم آسان‌گیرتر هستند و سهل‌تر عمل می‌کنند. کسانی هم هستند که از امکاناتی که در اختیار آنهاست و متعلق به آحاد مردم است، ثروت‌های زیادی را به دست می‌آورند. اینها حق دولت را - که حق این مردم است - ادا نمی‌کنند. بنابراین گرفتن مالیات و اداکردن آن و کمک به دولت و استنقاذ مالیات، یک وظیفه است.^۲

در نتیجه برای رسیدن به جهش تولید، مدیران و مسئولان ناگزیر باید در فکر اصلاحات ساختاری در نظام اقتصادی کشور از طریق اصلاح سیستم‌های انسان محور اخذ مالیات و ممانعت از اعطای معافیت‌های مالیاتی بی‌ضابطه

۱ . دیدار با مردم آذربایجان شرقی، 93/10/29.

۲ . بیانات معظم له به مناسبت آغاز سال 1375

۳ . همان.

باشند تا علاوه بر خارج شدن اقتصاد و بودجه کشور از زیر بیرق نفت، سوددهی بخش‌های مولد نسبت به بخش‌های غیر مولد بسیار افزایش یابد و سرمایه‌های موجود در جامعه به سمت بخش‌های مولد سرازیر شوند.

نتیجه گیری و پیشنهاد

با تشکیل نظام مقدس جمهوری اسلامی در کشور ایران، در افکار جامعه مسلمان تفکراتی ایجاد شد. یکی از تفکرات ضرورت وجود مسئولین باتقوا، جهادی، فرهیخته و والااندیش در جایگاه‌های مدیریتی کشور است. کسانی که در جهت رشد و شکوفایی کشور در همه جوانب تلاش کنند. در سال‌های اخیر به خاطر مشکلات اقتصادی فراوانی که کشور ایران را احاطه کرده مقام معظم رهبری با نامگذاری سال‌ها خط و خطوط حرکت مسئولین را مشخص کرده و مسیر رشد کشور را به آن‌ها نشان داده‌اند. بنابراین اگر مسئولین بتوانند با تلاش جهادی، بهره‌گیری از نیروهای نخبه و جوانان توانمند و با اصلاح فرهنگ مردم در استفاده از تولیدات داخلی، کارآفرینی‌های سازمانی، ممانعت از قاچاق و معافت، وضع مالیات و ... میزان تولیدات را بالا ببرند به یقین شاهد شکوفایی اقتصادی و رضایت مردم از فضای اقتصادی جامعه خواهیم بود. که اگر چنین اتفاقی بیفتد پایه‌های انقلاب محکم‌تر از قبل شده و شاهد سربلندی ایران اسلامی خواهیم بود. ان شاء الله

بنابراین پیشنهاد می‌شود که با به‌کارگیری مدیران و مسئولین جوان، جهادگر، انقلابی و دلسوز و همچنین بهره‌گیری از از تجارب گذشتگان در کنار افراد با تجربه و نعیین نقشه‌ی راه با توجه به بیانیه‌ی گام دوم انقلاب، گام مهمی در راستای اجرایی شدن جهش تولید و حل مشکلات اقتصادی ایران اسلامی و استفاده از ظرفیت‌های منابع انسانی و طبیعی برداشت.

فهرست منابع:

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

2- ابوالقاسم پاینده، نهج الفصاحه، چاپ چهارم، تهران، دنیای دانش، 1382.

3- بشریه، تاریخ اندیشه‌های سیاسی در قرن 20 و لیبرالیسم محافظه کاری، ص 25؛ محمدتقی مصباح یزدی،

نظریه سیاسی اسلام، <https://hawzah.net/>

4- بی‌طرفان، محمد، کار و کارگر از نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، چاپ اول، بی‌جا، انتشارات بی‌طرفان، بی‌تا.

5- بیانیه گام دوم رهبر معظم انقلاب به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.

6- عبدالله بن جعفر حمیری قمی، قرب الاسناد، چاپ اول، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم السلام، 1413.

7- علی اکبر دهخدا، لغت نامه‌ی دهخدا، چاپ دوم، تهران، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، 1377، ج 6.

8- عبدالله جوادی آملی، تسنیم، ج 17، ص 344

- 9- عبدالله جوادی آملی، مفاتیح الحیاه، چاپ سوم، قم، نشر اسراء، 1394
- 10- روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۴۹۷۱، پنجشنبه ۶ شهریور ۱۳۹۹.
- 11- سرلک، محمد علی؛ فرهنگ محمدی و مهرزاد سعیدی کیا، ۱۳۸۹، کارآفرینی در اسلام و اهمیت آن در جامعه اسلامی ایران، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت نوآوری، شیراز، -https://www.civilica.com/Paper-MIEAC01-MIEAC01_811.html
- 12- قدرت الله فرقانی، تولید از دیدگاه متون دینی، مجله حصون، شماره 36، 97/3/28
- 12- محمد باقر مجلسی، بحارالانوار لدرراخبار الائمه الأطهار چاپ دوم، بیروت، دارالأحیاء التراث العربی، 1403، ج 63.
- 15- محمد بن علی ابن بابویه، من لا یحضره الفقیه، چاپ دوم، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به حوزه علمیه قم، 1413 ج چهار .
- 16- شیخ یعقوب کلینی، کافی، چاپ چهارم، تهران، دارالکتب السلامی، 1408، ج 8.
- 17- محمد معین، فرهنگ معین، چاپ چهارم، تهران، انتشارات آدنا، 1386، ج 1.
- 18- [www. Tabnak.ir](http://www.Tabnak.ir)
- 19-

WWW.K.HAMENEI.I